

27. juni 2008

Den storslåede vision

Af: [Kristen Bjørnkjær](#)

Danmarks Radio er blevet kritiseret for dårlig byggestyring, budgetoverskridelser og kvalitetsforringelse af programmerne i forbindelse med overflytningen til Ørestaden, men et synspunkt har manglet i debatten: det positive

I enhver ordentlig western kommer der et tidspunkt, hvor helten må vinde eller dø, dræbe eller selv blive dræbt. Han har udfordret skurken så meget, at der ingen vej er tilbage. Inden for dramaturgien hedder det the point of no return.

Men udtrykket optræder også i den nye, store rapport, som revisionsfirmaerne Grant Thornton og KPMG udarbejdede om milliardoverskridelsen på Danmarks Radios byggeri i Ørestaden, offentliggjort for en uge siden. Point of no return i en byggesag indtræffer, når der er et grundlag til stede, så man kan beslutte, om projektet skal droppes eller videreføres.

Der er uenighed mellem bestyrelse og direktion om, hvorvidt det indtraf i 2000, da DR solgte TV-Byen, eller i 2002, hvor de første store kontrakter om entreprisen blev underskrevet. Uenigheden er symptomatisk for den mudrede beslutningsproces, der endte med, at aben havnede hos bestyrelsesformand Mogens Munk Rasmussen, der blev lodret afbeskikket. Tre bestyrelsesmedlemmer valgte selv at gå.

Aben var meget lille. Formanden fik en stor banan med i form af et halvt års løn.

Både før og efter rapporten har der være trængsel omkring håndvasken. Der var mange delansvarlige, men ingen, som kunne eller ville stoppe den fossen ud af pengekassen, der var tale om, da toget først var sat på skinner.

Papkassen

Det hele begyndte med ideen om Ørestaden. Malmøborgere og københavnere skulle komme hinanden ved, handle meget mere med hinanden, og ud af dette ville komme både kulturel og erhvervsmæssig udvikling. Innovation var nøgleordet. På københavnsiden blev et stort areal udlagt til at rumme en helt ny bydel. Øresundsbroen, der blev indviet i 2000, skulle være startskuddet - og kittet, der forbandt de to byer.

Tanken om, at DR skulle flytte derud, blev præsenteret tilbage i 1998.

"En interessant tanke," udtalte daværende generaldirektør Christian S. Nissen dengang til Information. Men kun "hvis der kommer en mand med en meget stor papkasse med mange, mange penge i".

Bestyrelsesformand Finn Aaberg, der også var borgmester i Albertslund, syntes også, ideen var god. Det ville nok koste en milliarder penge, skønnede han over for Informations journalist, Signe Lindskov Hansen.

Manden med papkassen kom året efter i skikkelse af finansminister Mogens Lykketoft, der ikke bar

den alene, men fik et flertal af medlemmerne i Finansudvalget med på ideen - også Enheds-listens Frank Aaen, der var tungen på vægtskålen. Der var ikke kontanter i kassen, men en statsgaranti for et lån på 2,3 milliarder kroner på det private kapitalmarked. DR skulle selv skaffe pengene ved rationaliseringer, salg af TV-Byen i Søborg og Radiohuset i Rosenørns Allé, etc. DR's bestyrelse vedtog at iværksætte planen.

Konspirationen

Fra starten var der kritik. Konspirationsteorien var, at Mogens Lykketoft og Christian S. Nissen havde aftalt det hele i porten, fordi salget af byggegrunde gik trægt i Ørestaden. Lykkedes det ikke snart, ville det være en bet for Poul Nyrup Rasmussens regering. Nissens motiv var at få mere plads, og onde tunger sagde, at han derved ville være sikret sin ansættelse, så længe byggeriet stod på. Det var han nu ikke. Formentlig anede han også muligheden for med alt det nye at kunne give TV 2 et seertalsmæssigt gok i nøden.

Kritikken haglede ned fra starten, for var det overhovedet nødvendigt at bygge noget så dyrt? Der blev budgetteret med tre milliarder kroner. Var de gamle bygninger ikke gode nok?

Det mente mange DR-medarbejdere, der underliggende også var bange for at miste deres job. Christian S. Nissen havde i Gladsaxe-tiden vist, at han havde let til aftrækkeren, når der skulle fyres. De argumenterede med, at der ville komme dårligere tv ud af det.

En tidligere medarbejder ved TV-Avisen, Uffe Ellemann-Jensen, der også havde været udenrigsminister, skrev i sin klumme i B.T.:

"Det hele lugter langt væk af et stort og politisk inficeret prestigeprojekt, som en lille, magtfuld klike har ønsket at fremme."

Kliken

Det mente de to tidligere journalister i DR, Jette Hvidtfeldt og Lars Rugaard, også. Med støtte fra Enkefru Plums Støttefond udgav de i 2000 en rapport, hvis konklusion blandt andet var, at det var erhvervsmæssige og politiske hensyn og ikke tv-faglige, som lå bag planen om udflytning.

Dermed var de på linje med en artikel, som Elisabet Svane og Hans Mortensen allerede havde skrevet i Ekstra Bladet et par måneder tidligere: "Ørestadsklike bag DR-flytning".

"Det er reelt en gruppe embedsmænd, som har truffet beslutningen om, at Danmarks Radio skal bruge omkring tre milliarder kroner på at flytte sit domicil til Ørestaden," hed det. "En gruppe embedsmænd, der både har tætte professionelle og private relationer, og hvis navne og indflydelse går igen og igen i hele spillet omkring den nye bydel Ørestaden. De involverede politikere spiller, ifølge centralt placerede kilder, som Ekstra Bladet har talt med, en langt mindre rolle end hidtil antaget."

Et sammensurium af navne nævnes i rapport og artikel: Erik Jakobsen, Anne-Grethe Foss, Mogens Lykketoft, Christian S. Nissen, Mai Buch, Finn Aaberg, Kurt Bligaard Petersen, Anders Kronborg, Anders Eldrup og Jens Kramer Mikkelsen. Flere af aktørerne skiftede kasket i løbet af processen, men alle havde før og stadig høje stillinger tæt på beslutningsprocessen.

Svigt på svigt

Ingen synes rigtigt i dag at ville tage æren eller 'æren' for at have fostret ideen, der fortaber sig i Finansministeriet, som de fleste havde eller havde haft tilknytning til.

Samarbejde i de såkaldte VL-grupper, en slags loge med samfundets spidser, har også været nævnt som arnested. Det nævnes, at Finn Aaberg, en god ven af Mogens Lykketoft, havde viet Lykketoft og Jytte Hilden, kulturministeren. Christian S. Nissen havde været med i noget så obskurt som en madklub sammen med Anne-Grethe Foss.

Første spadestik blev taget i 2002. Bølgen rullede, og point of no return blev passeret. I 2003 fik DR en næse for ikke at have rapporteret fyldestgørende til Rigsrevisionen. Derefter er historien, som vi kender den i dag: Overskridelse fulgt på overskridelse, forsinkelse på forsinkelse, store, uforudsete udgifter kom til. Venstremanden Jørgen Kleener, der var blevet formand for bestyrelsen i DR, fyrede Christian S. Nissen - og gik derefter selv. Årsagen var, at der allerede var store, uacceptable overskridelser, som skulle vise sig at blive endnu større. Især den nye, arkitekttegnede koncertsal kostede så dyrt, at filmen knækkede. Nye fyringsrunder gennemførtes, da Kenneth Plummer blev generaldirektør. Medarbejderne græd og brokkede sig. Meget fungerede heller ikke rent teknisk.

"Svigt på svigt på svigt," hed det i en ledende artikel forleden i Jyllands-Posten, og det allersidste nye er, at et dårligt indeklima i en af bygningerne skal forbedres. Pris: 35-55 millioner kroner.

Var det så galt?

Regeringen har haft et politisk motiv til ikke at smide en redningskrans ud. De borgerlige var trætte af, at Danmark Radio gennem årene havde løst sine problemer ved licensforhøjelser eller ekstra bevillinger. Kulturminister Brian Mikkelsen udtalte således til Berlingske Tidende, at han under hele sin opvækst havde været udsat for "20 års venstreorientering i Danmarks Radio". Der var ikke den samme velvilje over for DR som for TV 2. Pengekassen blev smækket i. Dermed fik de socialdemokratiske iderfolk også en over nallerne.

Men var det nu alt sammen så galt?

I de tusinder af spaltecentimeter i aviserne om byggeriet mangler en synsvinkel: Den positive, som blev udtrykt ved udflytningen af nogle af de unge, som glædede sig til den pionerånd, der kunne være et nyt sted. Tavlen ville blive vasket ren, og den gamle, egenmægtige virksomhedskultur fra monopoltiden i DR ville blive lagt til sengs. Så at sige ingen krediterede iderfolkene for at have haft en storslået vision.

Rødt kød

Med hensyn til overskridelsen var den ingenlunde usædvanlig, sammenholdt med dem, der var på Metroen, Storebæltstunnelen og Øresundsforbindelsen, selvom DR tager prisen. Blandt politikere jokede man endog med, at det var nødvendigt at budgettere urealistisk lavt for overhovedet at få den slags projekter vedtaget. Så måtte man tage skraldet efterfølgende. Måske var det ikke en joke. Det nye var, at overskridelsen denne gang fik konsekvenser.

Professor Bent Flyvbjerg, Aalborg Universitet, der har forsket i sådanne megaprojekter, har udarbejdet et system, hvor man inddrager erfaringerne fra de tidligere projekter i fremtidige for at undgå, at økonomien løber løbsk. Der må sættes penge af til diverse risici.

Det vil direktør Kaj Holm fra Sund & Bælt, moderselskabet for de store broprojekter, ikke høre tale om:

"Hvis entreprenørerne ved, at der er reserver, skal de nok bruge dem," siger han til bladet Ingeniøren. "Det er ligesom at kaste rødt kød ind til en flok løver - og så hente det igen."

Ønsketænkning

Der kan også ligge en sandhed i det, som ingeniør Tage Körner skrev i en kronik i Information i marts 2007. Han har - i modsætning til DR-bestyrelsen dengang - stor erfaring i styring af byggesager, og ifølge ham er der kun nullerne til forskel på, om man bygger en villa eller en tv-by. De forskellige familiemedlemmer vil have lidt mere, end der egentlig er råd til.

"Under afvikling af en sådan proces træder der nogle meget menneskelige mekanismer i kraft, herunder især begrebet ønsketænkning," påpeger han. "Det er et spørgsmål om, hvorvidt manden tør fortælle familierådet, hvor lille sikkerhed, der egentlig er indeholdt i budgettet, og under forløbet tør afsløre, hvilken vej vinden bærer."

Med den nye rapport er der sat et foreløbigt punktum for kritikken af DR i Ørestaden, men hvad siger tv-seerne?

Ingenting. De har næppe mærket forskellen, og hvis de har og er utilfredse, kan de jo bare slå over på TV 2.

Source URL: <http://www.information.dk/161357>